

Tohtori Helena Halmari Adams

Toisen polven lumivaaralainen Teksasista

”Sisaruksia minulle ei siunaantunut, joten siitä ehkä johtuu, että isä koki kovinkin tärkeänä, että minä ainoana opin tuntemaan karjalaiset juureni”

Muistan koko lapsuuteni olleen jotenkin menetetyn Karjalan kaipuun sävyttämä. *Karjalan kunnaita* laulettiin ja tarinat Ihalan mökin ajoilta tulivat tutuiksi. Asuimme varhaislapsuuteni samassa talossa isovanhempieni Toivo ja Ruusa Lindholmin kanssa. Ukkoni Toivo oli syntynyt Karjalassa.

Kummisetäni Pentti Suomalainen, joka oli mummoni nuorin veli ja myös mummoni kasvattipoika, asui myöskin lähellä ja hänen kauttaan Ihala-tarinoiden määrä lisääntyi.

Mummolla ja Ukolla oli kuvakirja Karjalasta. Sitä katselin jo ennen kuin opin lukemaan. Kuva itkijänaisista teki minuun suuren vaikutuksen, samoin kuvat Valamon luostarista. Ruokapöydässä Valamon munkit nostettiin arvokkaimman esikuvan asemaan: munkit eivät kuulemma puhu aterioidessaan, koska kunnioittavat ruokaa. Niin minunkin tulisi.

Lumivaara oli minulle lumoavien tarujen maa, vähän niin kuin C.S. Lewisin Narnia, minne oli jokapäiväinen yhteys ’vaatekaapin’ kautta, mutta mikä oli oikeastaan satua, koska ei sinne milloinkaan pääsisi. Elettiin Brezhnevin aikoja.

Tutkimusmatkat Lumivaaraan

Isä alkoi käydä Lumivaarassa heti kun matkustaminen sinne tuli mahdolliseksi. Hän kävikin siellä kerran joka kesä – parhaana kaksi. Kun pääsin ensimmäisen kerran isän kanssa Karjalaan vuonna 1993, kokemus oli outo, sillä paikat tuntuivat tutuilta ja näyttivät aivan siltä kuin miltä olin niiden kuvitellut näyttävän, ikään kuin olisin nähnyt maisemat unissani, ikään kuin olisin tullut ’kotiin.’ Lumivaaran kirkossa ja Kurkijoen hautausmaalla tunsin pääseväni lähelle lapsena kuolleita setiäni.

Kaikki kolme lastani ovat myös olleet Ukon opastamina karjalaisilla juurillaan. Meille Karjala sisältää ehkä vielä enemmän kuin pelkästään isän lapsuuden maisemat; täällä ovat myös ne taistelupaikat, joilla isäni taisteli ensin kodin takaisin voittamiseksi ja sitten Suomen itsenäisyyden puolustamiseksi. Isä oli ilmatorjuntajoukoissa vuosina 1943-45 Vaasensissa ja Pitkärannassa. Koivuselän aukeata, missä isäni ilmatorjuntapatteri ampui alas venäläisten lentokoneen, olemme käyneet useita kertoja hakemassa. Viimeisellä matkalla se löytyi.

Kalifornian kautta Teksasiin

Valmistuttuani maisteriksi Suomessa hoidin englannin ja venäjän vanhemman lehtorin virkaa Viialan lukiossa viisi vuotta, kunnes muutimme Kaliforniaan vuonna 1989. Mieheni oli saanut sinne vuoden työkomennuksen; minä olin jo pitkään haaveillut USA:ssa opiskelusta. Kirjoittauin yliopistoon englannin maisterintutkintoa

Helena ja isänsä Pauli Lindholm kuvattuna Amerikassa, nyt isä on palannut Suomeen hoitokotiin eläkepäivikseen.

suorittamaan. Lapset olivat silloin vielä melko pieniä: Jaakko oli 11 vuotta ja Iiris ja Irene 7- ja 6-vuotiaat. Innostuin

kielitieteestä ja pyrin tohtoriohjelmaan Los Angelesissa. Kun yllätyksekseni minut hyväksyttiin ohjelmaan, oli-

Juureni Lumivaarassa

Isäni Pauli Lindholm on Lumivaaran poikia, Ihalan kylästä, syntynyt 1925 Kurkijoella. Ennen evakoon lähtöä hän ehti käydä Lumivaaran Ihalan kansakoulun, jatkokoulun ja rippikoulun. Evakkomatkalta Rovaniemeltä isä sitten palasi 18-vuotiaana vuonna -43 Karjalaa puolustamaan. Sodan jälkeen Lindholmin perhe asettui Hämeeseen, Lempäälään. Siellä Pauli tapasi seurakuntanuorissa äitini Hellä Pullolan, joka oli tullut Isojoelta Lempäälän kuntaan kirjantähtäjäksi. Naimisiin he menivät v. 1954 ja minä synnyin v. 1956.

Pääsin ylioppilaaksi v. 1975 ja samana vuonna aloitin venäjän opiskelut Tampereen yliopistossa ja menin luokkatoverini, Halmarin, kanssaan naimisiin.

Filosofian maisteriksi v. 1984, pääaineena englanti. Muutto Kaliforniaan v. 1989. Tohtorintutkinto v. 1994, väitöskirjan aiheena oli kaksikielisyyden kielioppi ja esimerk-

kiaineisto tuli amerikansuomalaisten kielestä. Vakituinen virka v. 1995, apulaisprofessori yliopistossa Teksasissa.

Sisaruksia minulle ei siunaantunut, joten siitä ehkä johtuu, että isä koki kovinkin tärkeänä, että minä ainoana opin tuntemaan karjalaiset juureni.

Mummoni Ruusa oli Savosta kotoisin, mutta oli muuttanut naimisiin mentyään Karjalaan ja omaksunut jos ei karjalan murretta niin ainakin erinomaisten karjalanpiirakoiden tekotaidon.

Mummoni hoiti minua vanhempieni käydessä töissä ja lukuisat kerrat muistan pikkutyttöä ihailleen seuranneeni hänen ’piirakkapualimen’ pyörittelyään.

Nykyään täällä Teksasissa surkeat karjalanpiirakankuvajaiseni ovat suurta etnistä herkkua. Enkä kerro kenellekään, että ne ovat vain kalpea kuvastus Ruusa-mummon piirakoista!

kin edessä päätöksen hetki. Sattui niin, että myös Halmaria viehätti ajatus lumettomista talvista ja jäimme Kaliforniaan - toistaiseksi. Haaveilimme, että sitten kun valmistun, palaamme Suomeen, jos sieltä löytyy ’koulutusta vastaavaa’ työtä. Emme muistaneet, että kielitieteen professuureja on Suomessa tuiki vähän...

Tohtorintutkinnon suoritin vuonna 1994. Väitöskirjan aiheena oli kaksikielisyyden kielioppi ja esimerkkiaineisto tuli amerikansuomalaisten kielestä. Väitöskirjaani viimeistellessäni ja valmistuttuani opetin kielitiedettä eri puolilla Etelä-Kaliforniaa. Opettaessani opin paljon. UC San Diegossa sain opettaa suomenkielen rakenneoppia kielitieteen laitoksella. En ollut uskoa silmiäni, kun näin, että kurssille oli kirjoittautunut kokonaista neljätoista kirjassilmäistä opiskelijaa!

Sain vakituisen apulaisprofessorin viran vuonna 1995, englannin laitoksella Teksasissa. Yliopisto kantaa kuuluisan Sam Houstonin, Meksikon sodan sankarin ja Teksasin kuvernöörin ja presidentin nimeä niiltä ajoilta, kun Teksas oli oma osavaltionsa 1800-luvun puolivälin aikoihin.

Isäkin muutti Teksasiin

Kun äitini Hellä kuoli vuonna 2001, koetin houkutella isääni tänne pidemmäksi ajaksi. Isä suostui vasta keväällä 2003. Amerikkaan siirtyminen 80-vuotiaana ei tietenkään ollut mutkatonta. Minulla on Suomen ja USA:n kaksoiskansalaisuus, joten saatoin anoa isän tänne ’lailliseksi’ maahanmuuttajaksi. Hänellä on jopa ns. vihreä kortti, niin että voisi mennä vaikka töihin laillisesti, jos huvittaisi! Paperisota isän täne muuton vuoksi on ollut melkoista myös Suomen puolelta. Hän joutui esimerkiksi pois Suomen sosiaaliturvan piiristä asuttuaan luonani yhden vuoden, koska katsottiin, että hän on pysyvästi poissa Suomesta. Myös rintamamiestukien maksuihin tuli ulkomailta asumisen vuoksi muutoksia. Yksin asuen ei isä kuitenkaan enää pärjäisi. Onneksi hän ja nykyinen mieheni Robert Adams tulevat erittäin hyvin keskenään toimeen, vaikka puolet keskusteluista pitääkin käydä elekielellä. Hoitoavun hankkiminen täältä olisi mahdollista, mutta kieli on ongelma, sillä suomea taitavia hoitajia ei juuri ole!

Jaakkiman Sanomat on aina tervehtullutta postia. Isä, vaikka olikin entinen kova lukumies, lukee enää nykyään kovin vähän, mutta Jaakkiman Sanomia selataan moneen otteeseen. Minäkin sen luen aina mielelläni läpi, sillä niin useasti olen ollut isän kanssa Lumivaarassa, Jaakkimassa ja Kurkijoella, että tuttuja paikkoja on lehden sivuilta usein.

Ihalan mökiltä Lumivaarasta on pitkä matka Huntsvilleen, Teksasiin. Lumivaara on kuitenkin lähellä - aivan kuin Lewisin Narniaan, sinne pääsee joka päivä ’muistojen vaatekaapin’ kautta.

Junat tupruttelevat edelleen höyryään Ihalan asemalla, Ii-joen yli kulkevalta sillalta voin heittää pari kiveä veteen ja Läpivuotavien vesi on ihan yhtä sinistä kuin ennen.

Helena Halmari Adamsia haastatteli Leo Malinen